КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ННІ «Інститут геології»

Кафедра ***геології родовищ корисних копалин***

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора інституту
з навчальної роботи
_____Всеволод ДЕМИДОВ
«31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативно-правове регулювання використання надр

(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань	**Е Природничі науки, математика та статистика**
спеціальність	**Е4 Науки про Землю**
освітній рівень	**Магістр**
освітньо-професійна програма	**Промислова геофізика і петрофізика**
вид дисципліни	**Обов'язкова**

Форма навчання	**заочна**
Навчальний рік	**2026/2027**
Семестр	**0 та 1**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**залік**

Викладачі: *Курило Марія Михайлівна, доктор геологічних наук, доцент кафедри геології родовищ корисних копалин*

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

© Курило М.М.., 2026 рік

Київ – 2026

Розробники: *Курило Марія Михайлівна, доктор геологічних наук, доцент кафедри геології родовищ корисних копалин*

Затверджено

Завідувач кафедри геології родовищ корисних копалин

_____Володимир Михайлов

Протокол № 1 від серпня 2026 р.

Схвалено науково - методичною комісією ***ННІ «Інститут геології»***

Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ Всеволод ДЕМИДОВ

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з основними законодавчими, нормативними документами, які діють в геологічній галузі, і відповідності з якими формується державна політика у сфері надрокористування.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. Знати принципи і методи організації геологорозвідувальних робіт, стадії геологічного вивчення у вітчизняній і міжнародній практиці.
2. Володіти навичками роботи з первинною і вторинною геологічною інформацією на різних носіях та іншими джерелами даних.

3. Анотація навчальної дисципліни / референс**:**

Курс «Нормативно-правове регулювання використання надр» є складовою циклу професійної підготовки фахівця за освітнім ступенем «Магістр», знайомить студентів із основами функціонування геологічної галузі в сучасних економічних та нормативно-правових умовах, допомагає зрозуміти практичне значення та застосування у виробничих умовах набутих знань. Висвітлюються основні принципи, методи, інструменти державного регулювання в межах існуючих видів використання надр: геологічного вивчення, видобування корисних копалин, будівництва і експлуатації підземних споруд, не пов'язаних із видобування, створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне ін. значення, угод про розподіл продукції.

Академічна доброчесність. Виконання всіх навчальних і контрольних завдань здійснюється з дотриманням Хартії академічної доброчесності та чинних положень Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Запозичення, використання даних, ідей, текстів, зображень, цифрових матеріалів та інших результатів мають бути належно атрибутовані. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до університетських процедур.

Опанування програмного матеріалу дисципліни, поточний та підсумковий контроль здійснюються на принципах академічної доброчесності відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» та рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо запобігання академічному плагіату (Лист МОН № 1/9-565 від 15.08.2018 р.), а також Положення про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка https://senate.knu.ua/?p=3466

Використання штучного інтелекту. Для освітнього компонента загалом встановлюється рівень 2 використання генеративного штучного інтелекту згідно «Положення про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка».

Для окремих видів оцінюваних робіт у п.п. 7.1 Форми оцінювання студентів робочої програми визначені спеціальні обмеження, зокрема повна заборона використання генеративного ШІ під час контрольних заходів, що виконуються під наглядом викладача.

Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти. Результати навчання, здобуті в неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути подані до визнання у встановленому Університетом порядку за умови їх відповідності результатам навчання цієї дисципліни та наявності підтвердних матеріалів.

4. Завдання:

- вивчення головних принципів і інструментів державного та міжнародного регулювання геологічної галузі;
- вивчення структури вітчизняної геологічної галузі та її управління і співставлення із досвідом інших держав;
- ознайомлення із особливостями створення,зберігання, використання і розпорядження різних видів геологічної інформації;
- ознайомлення із чинними нормативними документами, які діють у сферах:
    a. геологічного вивчення та оцінки родовищ корисних копалин;

b. видобування корисних копалин;
c. створення, вивчення і збереження геологічних пам'яток;
d. інших видах використання надр.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форма/Методи викладання і навчання	Форма/Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	*Теоретичні та методичні принципи державного управління та регулювання геологічної галузі*	лекція	Письмова робота	до 5%
1.2	*Зміст, структуру головних нормативних документів, які діють в геологічній галузі*	лекція	Письмова робота	до 5%
1.3	*Основні напрямки розвитку мінерально-сировинної бази України та визначати найбільш перспективні види геологорозвідувальних робіт*	лекція, семінарське заняття	Письмова робота	до 5%
2.1	*Вміти орієнтуватись в використанні чинних нормативних та методичних положень розроблених Державною службою геологыъ та надр, Державною комісією по запасах корисних копалин та ін. для проведення різних видів геологорозвідувальних робіт*	лекція, семінарське заняття	Письмова робота, графічне та програмне представлення	до 10%
2.2	*Вміти проектувати і здійснювати організацію окремих видів геологорозвідувальних робіт відповідно до вимог чинних нормативних документів*	лекція, семінарське заняття	Письмова робота	до 10%
2.3	*Вміти складати форми обліку і реєстрації геологічного вивчення надр для різних стадій освоєння родовищ корисних копалин*	лекція, семінарське заняття	Письмова робота	до 5%
3.1	*Формування проектів геологічного вивчення та письмових звітів щодо їх виконання*	лекція, семінарське заняття	Письмова робота	До 10%
4.1	*Доводити коректність обраних методик, видів, обсягів геологорозвідувальних робіт при проектуванні і виконанні окремих видів користування надрами*	лекція, семінарське заняття	Письмова робота	до 5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни / Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
ПРН04. Вміти здійснювати правову оцінку використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування	+	+		+				
ПРН07. Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми.		+	+		+		+	+

Структура курсу: *лекційні і семінарські заняття, самостійна робота.*

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів

Семестрове оцінювання:

1) Оцінка за роботу на семінарських заняттях – 60 (рубіжна оцінка 24 балів)

2) Контрольна робота – 20 балів (рубіжна оцінка 12 балів)

Дозволяється використовувати ШІ при підготовці до семінарських занять як допоміжного інструменту за умови збереження авторського вкладу в підготовку результуючої частини. Дозволено використовувати ШІ для довідкових функцій під час підготовки до семінарських занять та як інструмент перевірки орфографії, технічного оформлення роботи. Декларування факту та способу використання ШІ є обов'язковим. Під час представлення робіт і висновків використання ШІ заборонено.

Підсумкове оцінювання *у формі заліку*: *максимальна оцінка 20 балів, рубіжна оцінка 12 бали. Під час заліку студент повинен засвідчити знання про структуру державного управління у сфері використання надр, особливо геологічного вивчення надр, та знання основних нормативних документів – Кодексу України про надра, Гірничий закон України, Закон України про Державну геологічну службі та ін. Під час підготовки до письмової залікової роботи використання ШІ заборонено.* ***Підсумкове оцінювання у формі заліку не є обов'язковим, при відмові від участі у даній формі оцінювання студент не отримає відповідні бали до підсумкової оцінки.***

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру, *як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру.*

	Семестрова кількість балів	залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	*48*	*12*	*60*
Максимум	**80**	**20**	**100**

*Студент не допускається до **підсумкового оцінювання у формі заліку**, якщо під час семестру набрав менше 40 балів.*

7.2 Організація оцінювання: *Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою та передбачає: виконання однієї модульної контрольної роботи, та проведення семінарських занять, де студенти мають продемонструвати якість засвоєних знань та вирішити поставлені задачі використовуючи окреслені викладачем методи та засоби. Підсумкове оцінювання проводиться у формі письмового заліку.*

7.3 Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№п/п	*Назва теми*	*Кількість годин*		
		Лекції	*Семінари*	*Самостійна робота*
1	**2**	**3**	**4**	**5**
0-й семестр (настановча сесія)				
Тема 1. Кодекс України про надра				
1	Система державного управління в галузі використання надр. Методи та інструменти державного регулювання надрокористування.	2		5
2	Завдання Кодексу України про надра. Види користування надрами. Надання надр для геологічного вивчення родовищ корисних копалин.			5
3	Геологічне вивчення надр. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин. Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин.			5
Тема 2 . Органи, які здійснюють функції державного контролю за діяльністю геологічних підприємств				
4	Закон України Про державну геологічну службу України. Міжнародне співробітництво у сфері геологічної діяльності. Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин.			5
Тема 3. Особливості отримання дозволів на геологічне вивчення надр та інші види діяльності				
5	Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрам. Проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами.			7
	Всього у 0-му семестрі	2		27
1-й семестр				
Тема 4. Класифікація запасів та ресурсів корисних копалин				
6	Класифікація запасів та ресурсів корисних копалин Державного фонду надр. Гармонізація вітчизняної Класифікації до Рамкової класифікації ООН.		2	10
Тема 5. Плата за користування надрами				
7	Плата за користування надрами. Методики розрахунку платежів за користування надрами.			20
	Контрольна робота 1			2
Тема 6. Перспективи розвитку геологічної галузі мінерально-сировинної бази у відповідності з чинним законодавством				
8	Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року.			24
	Залік з дисципліни			2
	Всього у 1-му семестрі		2	**58**
	ВСЬОГО	**2**	**2**	**85**

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 2 год. Консультації - 1 год.

Семінарські заняття – 2 год. Самостійна робота – 85 год.

Теми, винесені на самостійне навчання:

1. Завдання Кодексу України про надра. Види користування надрами. Надання надр для геологічного вивчення родовищ корисних копалин.
2. Геологічне вивчення надр. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин.
3. Закон України Про державну геологічну службу України. Міжнародне співробітництво у сфері геологічної діяльності. Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин.
4. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрам. Проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами.
5. Плата за користування надрами. Методики розрахунку платежів за користування надрами
6. Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна:

1. Гірничий Закон України// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14
2. Закон України Про державну геологічну службу України// Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, N 51, ст.456;
3. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року//(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 44, ст.457) Про затвердження Загальнодер... | від 21.04.2011 № 3268-VI
4. Закон України про Угоди про розподіл продукції// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14
5. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин Державного фонду надр. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №432 від 5.05.1997р.-Київ: Державна комісія України по запасах корисних копалин при Міністерстві екології та природних ресурсів. – 1997;
6. Кодекс України про надра //Відомості Верховної Ради (ВВР) 1994, N 36, ст.340;
7. Нормативно-правове регулювання надрокористування//Г. Рудько, О. Миргородський, М. Курило, О. Лагода. Київ. Гіперіон, 2012 - 256 с.
8. Постанова КМУ від 12 вересня 1997 р. N 1014 Про затвердження базових нормативів плати за користування надрами для видобування корисних копалин та Порядку справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
9. Постанова КМУ від 17 червня 2009 р. N 608 Про затвердження Порядку надання у 2009 році спеціальних дозволів на користування надрами http://zakon.rada.gov.ua;
10. Положення Геолкому України від 15.02.2000 № 19 Про затвердження Положення про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;

Додаткова:

1. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ будівельного і облицювального каменю.-К.:ДКЗ України.-2002.-50с.
2. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ бурштину.- К.:ДКЗ України.-2003.-59с.
3. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до геолого-економічного вивчення ресурсів перспективних ділянок та запасів родовищ нафти і газу// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
4. Інструкція від 04.09.1995 № 35 Про затвердження Інструкції про зміст, оформлення і порядок подання на розгляд Державної комісії по запасах 18 корисних копалин матеріалів геолого-економічних оцінок родовищ металічних і неметалічних корисних копалин// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
5. Міжнародна рамкова класифікація запасів/ресурсів родовищ корисних копалин/United Nations Framework Classification for Resources (UNFC)// United Nations Framework Classification for Resources (UNFC) | UNECE